

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

DEVELOPMENT OF LEARNING LEADERSHIP INDICATORS OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 22

อนุชิต พันธัง* วาโร เฟ่งสวัสดิ์ และ เอกลักษณ์ เพียสา

Anuchit Phankong*, Waro Phengsawat and Akkaluck Pheasa

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: Anuchit.bigga@gmail.com

รับบทความ 18 มกราคม 2564 แก้ไขบทความ 14 มีนาคม 2564 ตอบรับบทความ 22 มีนาคม 2564 เผยแพร่บทความ ตุลาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) พัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน และครูผู้สอน จำนวน 572 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .37-.81 และค่าความเชื่อมั่น .99 และระยะที่ 3 การพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย 116 ตัวบ่งชี้ 2) โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้, ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop learning leadership Indicators of school administrators, 2) examine the congruence of the developed structural model of learning leadership Indicators of school administrators with empirical data, and 3) develop a manual for the implementation of learning leadership Indicators of school administrators. The research was divided into three phases. The first phase was the development of learning leadership Indicators of school administrators by synthesizing relevant documents and research. The second phase was the congruence examination of the developed structural model with empirical data. The sample, obtained through multi-stage sampling, consisted of 572 school directors, deputy directors, chief of administration group, and teachers. The tool for data collection was a set of five-level rating scale questionnaires with IOC between .60 and 1.00, discriminative index between .37 and .81 and the reliability of .99. The third phase was the development of a manual for the implementation of learning leadership indicators of school administrators. The developed manual was assessed through five experts.

The results of this research revealed that: 1) The learning leadership Indicators of school administrators consisted of five components, 19 sub-components, and 116 indicators, 2) The developed structural model of learning

leadership Indicators of school administrator was congruence with empirical data, and 3) the developed manual was appropriate at the highest level.

Keywords: Learning Leadership Indicators, Learning Leadership of School Administrators

บทนำ

การศึกษาของประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 รวมทั้งนโยบายด้านการศึกษารัฐบาลในยุคต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ให้ความสำคัญด้านการพัฒนา การศึกษามาโดยตลอด การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จด้านการปรับโครงสร้างหน่วยงานให้มีเอกภาพมากขึ้น มีระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานได้เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในมิติต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน เช่น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณและทักษะการคิดวิเคราะห์ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ มีการจัดโอกาสในการได้รับการศึกษาฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งการเร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและกฎระเบียบรู้อย่าง บูรณาการในทุกระดับการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2-3)

เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งต้องตระหนักถึงผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นสำคัญ กลไกที่สำคัญมากประการหนึ่งซึ่งช่วยให้การปฏิรูป การเรียนรู้ดังกล่าวประสบความสำเร็จคือการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาจากแนวทางการดำเนินงาน แบบเดิมไปสู่การเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้หรือองค์การแห่งการเรียนรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ในที่สุด มีเวทีที่มีบรรยากาศและ วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ สมาชิกทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน มีการร่วมกันสร้างความรู้ใหม่ ตลอดจน นวัตกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ อีกทั้งเป็นเวทีช่วยสร้างพลังขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จ ทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายหลักสุดท้ายคือ ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (กนกอร สมปราชญ์, 2559, หน้า 197) และบุคคลสำคัญที่เป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกไปสู่เป้าหมายได้ก็คือ ผู้นำ ซึ่งต้องอาศัยการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อให้การบริหารงานไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้ โดยเฉพาะผู้นำที่มี ภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะองค์การที่ประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีความสามารถ เพื่อนำองค์การไปสู่เป้าหมาย และสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ภายใต้โลกข่าวสารที่ไร้พรมแดน ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงนับว่ามี ความสำคัญในยุคปัจจุบัน และจำเป็นต้องพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ก่อนจะไปสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (สมชาย เทพแสง, 2559, หน้า 119)

ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงเป็นภาวะผู้นำที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งในยุคปัจจุบัน เนื่องจากสถานศึกษาและชุมชนเป็นแหล่งรวมของวัฒนธรรมและการสร้างคนเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งรวมทั้งการศึกษา ขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาต่าง ๆ ด้วย ผู้นำการเรียนรู้ต้องมีความซุกซนทางความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ ดังตัวอย่างผู้นำการเรียนรู้ ของโลก คือ Steve Jobs ซึ่งยึดอุดมการณ์ stay hungry, stay foolish หรือ Mark Zuckerberg ซึ่งถืออุดมการณ์ซุกซนความคิด (Naughty thinking) มาใช้ เป็นต้น (ธีระ ฤทธิเจริญ, 2558, หน้า 5) นอกจากนี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ยังต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ หลักหลายองค์ประกอบ เช่น การเป็นผู้นำแบบสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น ผู้นำแบบ CEO ต้องบูรณาการศาสตร์และวิธีการอย่าง หลากหลายเพื่อความสมบูรณ์ มีการนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูงมาช่วยในการปฏิบัติงาน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หรือ Self-directed learning ซึ่งต้องมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสะท้อนความคิดเป็นหลัก มีการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม มีการนำ หลักของความพอเพียงมาประยุกต์ใช้ มีการบริหารจัดการเฉพาะให้เหมาะสมกับบริบทแวดล้อมโดยมีรูปแบบขึ้นมาใหม่ รวมทั้งต้องม การสะท้อนผลและสะท้อนคิดตลอดเวลาสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการขยายขีดความสามารถและสร้างคนที่มีความสามารถและยังผลให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงขึ้น มีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดการศึกษา (กนกอร สมปราชญ์, 2559, หน้า 5) นอกจากนี้ James & Barry (2016, p. 1) ได้เสนอว่าคุณลักษณะที่จำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในสมรรถนะของตนเอง มีความมุ่งมั่นในการนำสิ่งที่ดี กว่าเดิม มีความท้าทายต่อสมรรถนะตนเอง ยึดมั่นต่อความร่วมมือในการนำของทุกคน และมีความวิริยะอดทนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

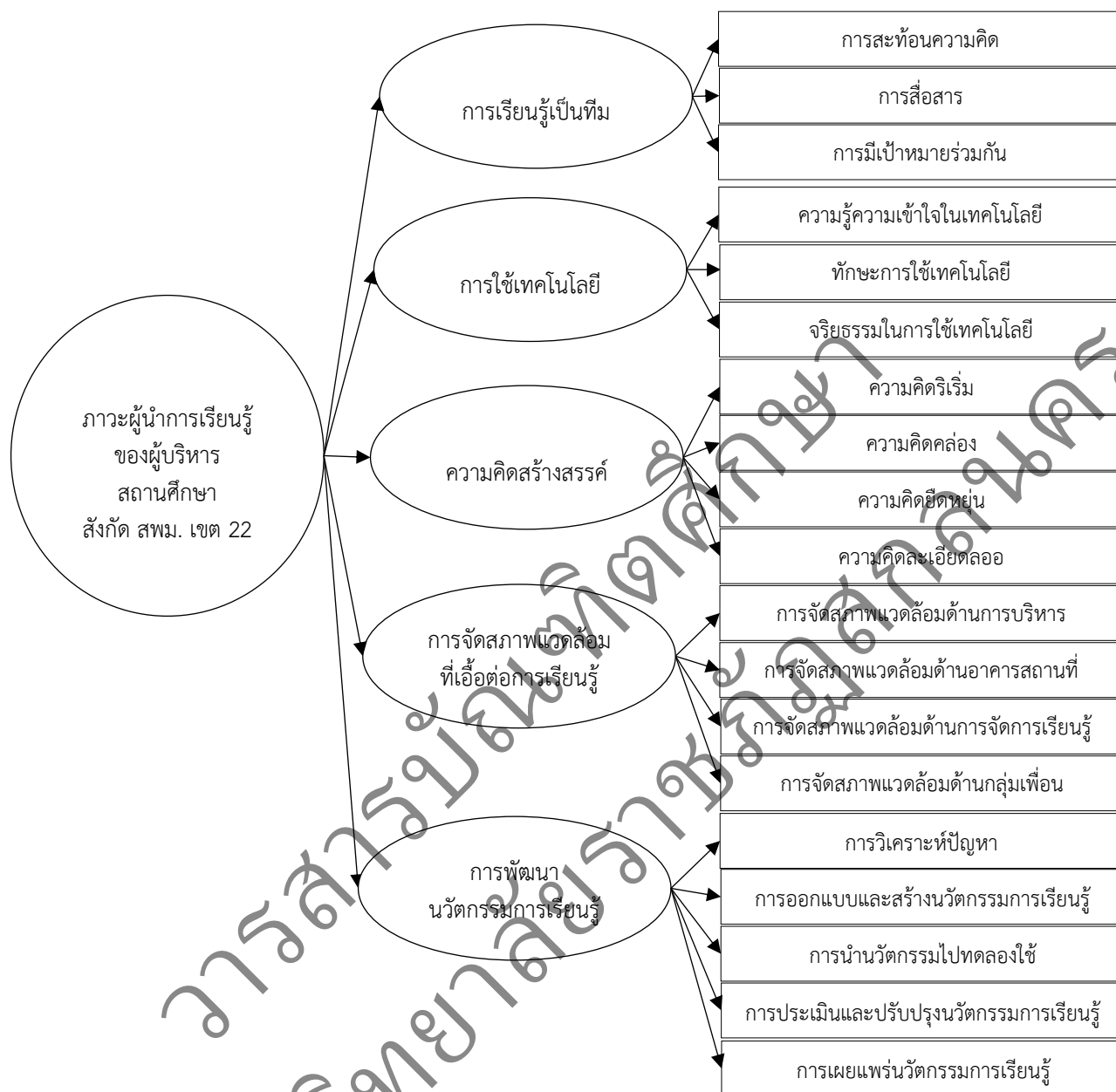
นอกจากนี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ยังเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วมีพื้นที่รับผิดชอบขนาดใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างเท่าทันสถานการณ์เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษา การเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำการเรียนรู้สูงจึงจะสามารถเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ให้แก่ครู และสามารถบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนได้ (รัตนดา เลิศวิชัย และธีระ ฤกษ์เจริญ, 2560, หน้า 672) ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงนับว่ามีความสำคัญในยุคปัจจุบัน และจำเป็นต้องพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ก่อนจะไปสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยภาวะผู้นำการเรียนรู้จะเน้นการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นการวางแผนกลยุทธ์ การใช้ความคิดกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพหรือคุณภาพ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้นำจากการกำกับควบคุมประสิทธิภาพของโรงเรียนสู่การให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวก เน้นการบริหารและการสอนงาน นิเทศงานแก่บุคลากร เพื่อแสวงหาความรู้มาพัฒนางานอยู่เสมอ (Trefz, 1998 อ้างถึงใน สมชาย เทพแสง, 2559, หน้า 119-120) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำให้เข้มแข็งพัฒนาการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจและทรัพยากรอย่างสร้างสรรค์ มีการพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยมีรูปแบบและกลยุทธ์ในการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ที่สำคัญมุ่งมั่นและเน้นการเรียนรู้ (Brown & Posner, 2001 อ้างถึงใน สมชาย เทพแสง, 2559, หน้า 120) ดังนั้น ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน เกี่ยวข้องกับการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การสอนงาน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กำหนดและอธิบายพฤติกรรมภาวะผู้นำการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เนื่องจากการศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้จะเป็นประโยชน์ในด้านการบริหารจัดการเพื่อใช้กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการวางแผนการศึกษา สามารถนำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการวางแผนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา กำกับติดตาม การประเมินผล หรือสร้างเกณฑ์ในการประเมินภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งสามารถนำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไปตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อยเพื่อการพัฒนาตนเอง ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน และส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และระยะที่ 3 การพัฒนาคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 3,170 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, 2562, ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 572 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 49 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 33 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานของโรงเรียน จำนวน 98 คน และครูผู้สอน จำนวน 392 คน รวมทั้งสิ้น 572 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับตัวแปรในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้อัตราส่วนระหว่างกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรที่ศึกษาเป็น 20:1 (Hair, et al., 2006, pp. 112-113)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีข้อความรวมทั้งสิ้น 116 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ซึ่งมีความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .37-.81 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .99

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีหนังสือราชการขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือราชการขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งระบุเวลาให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนภายใน 4 สัปดาห์ หรือเร็วที่สุดเท่าที่ผู้ตอบจะกรุณาได้ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเรียบร้อยแล้วให้ส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัยตามที่อยู่ซึ่งได้พิมพ์ติดไว้ที่แบบสอบถาม

3.3 ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป และหากพบว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ด่วน (EMS) จนได้รับจำนวนแบบสอบถามตามจำนวนที่ต้องการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 572 คน และมีแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 510 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.16 ของแบบสอบถามจำนวนทั้งหมดที่ส่งไป

3.4 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วิทยฐานะ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลที่กำหนด

4.3 การวัดความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) โดยใช้โปรแกรม LISREL

4.4 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ (Correlation Analysis) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation (r))

4.5 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรม LISREL ซึ่งค่าสถิติสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีดังนี้

4.5.1 ค่าไคสแควร์ (Chi-square statistics)

4.5.2 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index: GFI)

4.5.3 ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index: AGFI)

4.5.4 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation:

RMSEA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย 116 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้เป็นทีม จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ การใช้เทคโนโลยี จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ ความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 25 ตัวบ่งชี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวน 31 ตัวบ่งชี้ และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ จำนวน 27 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบหลักการเรียนรู้เป็นทีม มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การสะท้อนคิด การสื่อสาร และการมีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งมีจำนวน 17 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลักการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์

1.2 องค์ประกอบหลักการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยี และทักษะการใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีจำนวน 16 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลักการใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์

1.3 องค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ความคิดละเอียดลออ ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดคล่อง ซึ่งมีจำนวน 25 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์

1.4 องค์ประกอบหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร การจัดสภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน และการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ซึ่งมีจำนวน 31 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์

1.5 องค์ประกอบหลักการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 องค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การวิเคราะห์ปัญหา การออกแบบและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมการเรียนรู้ การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ และการเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีจำนวน 27 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลักการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากแสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์สรุปตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์การสร้างสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า จึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ เมื่อนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า โมเดลตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งมีค่ากำหนดองค์ประกอบของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

2.2 การวิเคราะห์การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) เท่ากับ 95.72 องศาอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 93 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p-value)

เท่ากับ .40 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ คือ χ^2/df เท่ากับ 1.03 ซึ่งมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์คือต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .96 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ .008 (Chi-Square = 95.72, df = 93, p-value = .40, RMSEA = .008** (p < .01)) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 องค์ประกอบของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ โดยเรียงลำดับองค์ประกอบของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านแนวทางการใช้ตัวบ่งชี้ ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .23) ด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = .24) ด้านหลักการและเหตุผล ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .29) และด้านรายละเอียดขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = .38) เมื่อพิจารณาภาพรวมความเหมาะสมของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ทั้งฉบับ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .23) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยเป็นไปตามเกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของคู่มือและรายการประเมินที่ตั้งไว้ว่าจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 จึงถือว่าคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 จึงคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลโครงสร้างแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ การเรียนรู้เป็นทีม การใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 19 องค์ประกอบย่อย และ 116 ตัวบ่งชี้ ซึ่งได้จากการศึกษาและสังเคราะห์จากแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลมาจัดทำร่างตัวบ่งชี้และสร้างแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหาซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่าง .60–1.00 แสดงว่าตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหาและใช้ได้ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเขต ภิญญอนันตพงษ์ (2526, หน้า 69 อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วีสต์, 2551, หน้า 244-246) แสดงว่าแบบสอบถามการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สามารถวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งปรากฏว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .99 จึงถือว่าตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของ วาโร เฟิงส์วีสต์ (2560, หน้า 122) ที่ได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดกรอบความคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้ 2) การพัฒนาตัวบ่งชี้ 3) การตรวจสอบตัวบ่งชี้ และ 4) การจัดทำคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่าแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การเรียนรู้เป็นทีม การใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังนั้น องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 องค์ประกอบหลักจึงประกอบด้วยตัวบ่งชี้รวมภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทั้ง 5 องค์ประกอบหลักที่มีความเหมาะสม ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ทั้ง 5 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการเรียนรู้เป็นทีม (TL) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .93 การใช้เทคโนโลยี (UT) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90 ความคิดสร้างสรรค์ (CRE) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .96 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (ECL) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .93 และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (DIL) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์เป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความคิดสร้างสรรค์จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มและแปลกใหม่จากความคิดเดิม มีความคิดคล่องแคล่วในการคิดหาคำตอบของปัญหา มีความคิดยืดหยุ่นในการปรับความคิดตามสถานการณ์ และมีความคิดอย่างละเอียดลออก่อนที่จะตัดสินใจสั่งการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Torrance (1962, p. 21 อ้างถึงใน ละมัย แก้วสวรรค์, 2558, หน้า 23) ได้กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด บุคคลสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลายแบบและผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้น มีมากมายไม่มีข้อจำกัดเช่นกัน Guiford (1967, p. 139 อ้างถึงใน ละมัย แก้วสวรรค์, 2558, หน้า 23) ได้กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดนอกขนาน (Divergent thinking) คือ ความคิดหลายทิศทางหลายทาง หลายแง่ คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์ สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วย ซึ่งประกอบด้วยลักษณะความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ คนที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้องเป็นคนกล้าคิดไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีอิสระในการคิด Owen (2013, pp. 164-170) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่แตกต่างกันของประเทศออสเตรเลีย พบว่าในประเทศออสเตรเลียมีองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้นำในการคิดเชิงกลยุทธ์และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการบริหารจัดการ เนื่องจากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการบริหารจัดการ มีนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นหลักในการสร้างนวัตกรรมที่เกิดการเรียนรู้ขึ้น สามารถพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงและการทดลอง ซึ่งจากการศึกษาข้าง พบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ในประเทศออสเตรเลียทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ของชุมชน เกิดความร่วมมือร่วมพลังในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนและบุคลากรในหน่วยงาน

2.2 ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย และ 116 ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตั้งนั้นจึงสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันที่พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading) มากกว่า .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดองค์ประกอบหลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนน้อย และเมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในส่วนของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีข้ออุปสรรคเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตามลำดับในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

2.2.1 องค์ประกอบหลักการเรียนรู้เป็นทีม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 17 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว โดยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ วราภรณ์ ผ่องสุวรรณ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สถาบันอุดมศึกษา พบว่า รูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ทีม 2) กระบวนการวิจัย 3) คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ 4) การแบ่งปันความรู้ และ 5) การประเมินผล และขั้นตอนการสร้างความรู้ร่วมกัน 9 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมความพร้อม 2) ตั้งทีมวิจัย 3) กำหนดประเด็นปัญหาวิจัยและแบ่งปันประสบการณ์ 4) วางแผนการวิจัย 5) เก็บรวบรวมข้อมูล 6) วิเคราะห์ข้อมูล 7) สะท้อนผลการปฏิบัติงาน 8) ผสานความรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ และ 9) นำเสนอรายงานวิจัยและประเมินผล ชลดา พิงรำพรรณ และวุฒิพล สกลเกียรติ (2560, หน้า 76-77) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของข้าราชการครู มี 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการเรียนรู้เป็นทีม ทักษะภาวะผู้นำของสมาชิกทีม ทักษะการปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกัน และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้เป็นทีม

2.2.2 องค์ประกอบหลักการใช้เทคโนโลยี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว โดยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ เวียนรอบ

และวลัยพร ศิริภิรมย์ (2557, หน้า 204) ได้ศึกษาการศึกษาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยความสามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความสามารถในการใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการมีค่าน้อยที่สุด พิระวัตร จันทกุล และฉลอง ชาติบุประชีวิน (2560, หน้า 225) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาในเทศก์ และครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดและความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2.3 องค์ประกอบหลักความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 25 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว โดยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ วิทณีย์ นาคศรีสังข์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า รูปแบบการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบ A ประกอบด้วย การให้โอกาส การให้เกียรติ การให้อิสระ การเป็นพี่เลี้ยงสอน การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์ การสร้างแรงจูงใจ 2) รูปแบบ B ประกอบด้วย ผู้บริหารต้องเรียนรู้จิตมีศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ผู้บริหารมีการมองเชิงบวก ผู้บริหารต้องคิดวิเคราะห์ทั้งวัฏจักรและกายกรรมให้เหมาะสมกับเวลาและบุคคล ผู้บริหารต้องมีพุทธะ ผู้บริหารลงมือปฏิบัติธรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต 3) รูปแบบ C ประกอบด้วย ผู้บริหารฝึกหาแนวคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ผู้บริหารต้องเข้าอบรมพัฒนาผู้บริหารให้เป็นระยะ ๆ ผู้บริหารต้องมีการสั่งสมประสบการณ์ที่ดี และใช้ประสบการณ์ที่ดีต่อยอดการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารต้องใฝ่รู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารต้องมีการคิดเชิงบวก 4) รูปแบบ D ประกอบด้วย สถาบันควรลดการทำงานแบบพิธีการ ผู้บริหารมีเวทีในการแสดงผลงานทางวิชาการ ผู้บริหารสร้างความคิดสร้างสรรค์ภายใต้หลักคิดเชิงวิชาการ สถาบันต้องตัดสรรและประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารใหม่ ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์ควรได้รับการชื่นชม ผู้บริหารต้องมีความอดทนต่อปัญหาและความล้มเหลว ผู้บริหารสามารถคิดสร้างสรรค์ได้ทั้งตามพันธกิจของวิทยาลัย ผู้บริหารมีความคิดเชิงบูรณาการกับนานาชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารต้องใช้เทคโนโลยีในการทำงานได้ ผู้บริหารต้องใช้เกณฑ์ตัวบ่งชี้การศึกษาเข้ามาบริหารงาน ผู้บริหารมีสมรรถนะเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารต้องสุขภาพที่แข็งแรง พรบวิณ คณนันทิพัฒน์ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า สภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) ด้านเจตคติและบุคลิกลักษณะ 2) ด้านความรู้และการแสวงหาโอกาส 3) ด้านความสามารถทางสติปัญญา 4) ด้านรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ 5) ด้านการประยุกต์ใช้ 6) ด้านแรงจูงใจ และ 7) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน กลยุทธ์การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 ประเด็นกลยุทธ์ คือ 1) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ จำนวน 1 กลยุทธ์ 3 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด 2) ด้านการสร้างเจตคติและบุคลิกลักษณะ จำนวน 2 กลยุทธ์ 5 มาตรการ 8 ตัวชี้วัด และ 3) ด้านการพัฒนาความสามารถทางความรู้และสติปัญญา จำนวน 3 กลยุทธ์ 8 มาตรการ 12 ตัวชี้วัด ผลการประเมินกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.2.4 องค์ประกอบหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 31 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว โดยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ อินทรา บริบูรณ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนนานาชาติเวลล์ สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการให้บริการ และด้านอาคารสถานที่ ประวิมา โภควณิช

(2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า สภาพการดำเนินงานปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาวธรรมอยู่ในระดับมาก แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนี้ 1) ด้านภูมิทัศน์ จัดให้มีสนามกีฬา สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) ด้านความปลอดภัย จัดให้มีสัญญาณไฟ สัญญาณกริ่ง ป้ายข้อความสัญลักษณ์เพื่อเตือนสิ่งที่จำเป็นอันตรายจุดที่ห้าม 3) ด้านอาคารสถานที่ จัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ 4) ด้านการบริหารจัดการ บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมด้านการจัดสภาพแวดล้อม 5) ด้านการเรียนการสอน จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอกับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาการสอนสำหรับเด็กพิเศษตามลำดับ

2.2.5 องค์ประกอบหลักการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 27 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว โดยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ ศรีน้อย ลาวัณ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้เทคนิคการสืบสอบแบบขึ้นชม พบว่า กระบวนการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนที่ดี มีคุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน ต้องมีการศึกษาสภาพผู้เรียน เนื้อหา สภาพแวดล้อม มีการศึกษาเอกสาร อบรม ศึกษาดูงาน มีการวางแผนในควรวาง เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้าง มีการขอคำแนะนำจากผู้อื่น นำไปทดลองใช้และปรับปรุง มีการวัดประเมินผลหลังการใช้ และให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยกรณีศึกษา ให้ความสำคัญกับการทดลองใช้และปรับปรุงมากที่สุด โดยปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญมากที่สุด คือ การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากฝ่ายบริหารด้านการศึกษาและการอบรมดูงาน พระมหาอภิชาติ ชยเมธี (ถาวร) (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีใต้เนิน พบว่า ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ภาวธรรมอยู่ในระดับมาก ผลการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหารายวิชาที่สอน และจัดอบรมบาลีก่อนสอบ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และการจัดทำแผนการเรียนการสอน และวิธีการพัฒนาวัตกรรมการ ส่งเสริมให้อาจารย์นำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจ พัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาระบบการอบรมบาลีก่อนสอบด้วยระบบออนไลน์

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า คู่มือที่จัดทำขึ้นมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 องค์ประกอบของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ โดยเรียงลำดับองค์ประกอบของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านแนวทางการใช้ตัวบ่งชี้ 2) ด้านวัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ 3) ด้านหลักการและเหตุผล และ 4) ด้านรายละเอียดขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับ สุเนตรรา แสงรัตนกุล (2558, หน้า 154) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคู่มือไว้ว่า ในการจัดทำคู่มือมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ คำชี้แจงหรือคำแนะนำในการใช้คู่มือ เนื้อหาสาระ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน การวัดผลและประเมินผล แหล่งอ้างอิงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งแบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยให้ผู้ใช้คู่มือได้พบทวนความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ Johnstone (1981, pp. 6-13 อ้างถึงใน วาโร เฟิงสวัสดิ์, 2560, หน้า 113) ได้กล่าวถึงการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น 1) เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย 2) เพื่อใช้ในการติดตามผลในระบบการศึกษา 3) เพื่อใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการศึกษา และ 4) เพื่อใช้ในการจัดอันดับคุณภาพของระบบการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพบว่าเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมได้ดี ทั้งนี้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตลอดจนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1.1.1 นำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือวัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.2 นำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในหน่วยงานในสังกัด

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้และนำคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ไปเป็นกรอบในการตรวจสอบพฤติกรรมที่แสดงถึงภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ เพื่อประโยชน์ในการอธิบายภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดหรือแบบประเมินภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยยึดตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินเพื่อพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2.3 ควรนำตัวบ่งชี้ทั้ง 116 ตัวบ่งชี้ดังกล่าวไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงมหาดไทยแล้วศึกษาค้นคว้าโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือการวิจัยรูปแบบอื่น

2.4 ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.5 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาบริบทต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2.6 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะกรณีศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่โดดเด่น เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาต่อยอดหรือพัฒนาโมเดลใหม่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร สมปราชญ์. (2559). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. (2560). ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา. เข้าถึงได้จาก http://data.boppobec.info/emis/index_area.php?Area_CODE=101722. 21 มิถุนายน 2562.
- ชลลดา พิงรำพรรณ และวุฒิพล สกลเกียรติ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อิสเทอร์น, 11(1), 76-88.
- ธีระ รุญเจริญ. (2558). บูรณาการทางการศึกษา. เอกสารประกอบการบรรยาย. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิมา โภควณิช. (2559). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พรปวีณ์ คงนันทิพัฒน์. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระมหาอภิชาติ ชยเมธี (ถาวร). (2561). การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีดีเด่น. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พีระวัตร จันทกุล และฉัตรทอง ชาตบุระชีวิน. (2560). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(3), 225-237.
- รัตนดา เลิศวิชัย และธีระ รุญเจริญ. (2560). องค์ประกอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารบริหารการศึกษาบวรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 17(ฉบับพิเศษ), 669-683.
- ละมัย แก้วสวรรค์. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วราภรณ์ ผ่องสุวรรณ. (2553). การพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์. ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภ นาคศรีสังข์. (2557). รูปแบบการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2560). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สกลนคร: สมศักดิ์การพิมพ์.
- ศรีน้อย ลาวัณ. (2552). การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้เทคนิคการสืบสอบแบบชั้นชม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย เทพแสง. (2559). ภาวะผู้นำแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 4. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 13(25), 116-125.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). สพฐ. 54. กรุงเทพฯ: อุษาหจ.
- สุนตรา แสงรัตนกุล. (2558). การพัฒนาคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาผู้ตรวจสอบภายในรายบุคคลโดยอิงเกณฑ์สมรรถนะหลักสำหรับผู้ตรวจสอบภายใน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรศักดิ์ เวียนรอบ และวลัยพร ศิริภรณ์. (2557). การศึกษาสมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 9(3), 204-215.
- อินทรา บริบูรณ์. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเครือข่ายโรงเรียนนานาชาติเวลล์ส สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Hair, J., Black, W., Babin, B., & Anderson, R. (2006). *Multivariate data analysis*. 6th. Upper Saddle River: Prentice-hall.
- James, M. K., & Barry, Z. P. (2016). *Learning Leadership: The Five Fundamentals of Becoming an Exemplary Leader*. Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/book/10.1002/9781119176725>. March 7th, 2019.
- Owen, S. (2013). *Leadership for 21st Century Learning*. New York: OCED Publishing.